

Nyheter Sverige

→ Mitt Stockholm | SvD.se

Då och nu. I början av 1960-talet växer Sergels torg fram sedan byggnader och verkstäder rivits i city. Roland Schröder upplevde omvandlingen på nära håll och tog bilder som nu visas offentligt för första gången. Foto: Roland Schröder, Joakim Ståhl

60 år sedan Stockholm bytte kostym: "Min ungdom försvann"

Klarakvarteren försvann och Hötorgetshuset steg mot himlen. För 60 år sedan bytte Stockholm kostym. Vi har träffat två SvD-läsare som fotograferade under rivningarna i slutet av 1950-talet och början av 1960-talet. "Hela min ungdom försvann kändes det som", säger Roland Schröder. "Jag tyckte det var fantastiskt att Stockholm skulle bli modernt", replikerar Holger Joné.

Johan Lindberg
johan.lindberg@svd.se

Vi står i solskenet på de numera klassiska svartvita plattorna vid Sergels torg. Holger Joné och Roland Schröder minns en annan tid. De är båda födda på 1930-talet och rörde sig mycket här innan torget skapades och blev stadens hjärta.

– Här var det trångt mellan husen. Det var verkstäder och bakgårdar. Många bodde väl i rätt släta hus med utedass på innergården, men det var inget jag tänkte på då, säger Roland Schröder som på 1940-talet lärde känna varenda gata i Klarakvarteren då

han cyklade runt som telegrambud.

– Det var ett så genuint vardagsliv med alla små affärer. Jag älskade att iakttä människorna och jag tyckte så synd om dem när det började rivas.

Under 1950-talet började grävskoporna bli vardag för stockholmarna – stora gropar fyllde huvudstaden när tunnelbanan skulle byggas. Samtidigt skulle moderna kontor och stora butiker ersätta bostadshus och små verkstäder.

– Jag och mina kompisar var upp vuxna i närheten och vi kände en sådan framåtanda. Lilla Stock-

holm skulle bli en storstad. För oss var det självklart att det skulle vara en ordentlig stadskärna med plats för bilar, säger Holger Joné.

Vi kände en sådan framåtanda. Lilla Stockholm skulle bli en storstad.

Holger Joné berättar om känslorna i kompisgänget inför de omfattande moderniseringarna i centrala Stockholm.

Han menar att det i dag ofta framstår som att det bara var politikerna som ville riva de gamla husen i city, mot folkets vilja. Men tidsandan efter andra världskriget var för många att Sverige skulle gå i tåten mot ett modernare samhälle. Arbetarklassen fick nu råd med bil och ville gärna ut och "finåka" på söndagarna.

Det var därför naturligt att ge plats för bilen i en storstad som Stockholm. I slutet av 1960-talet och början av 1970-talet hade dock nästan alla stockholmare fått nog och drev igenom ett stopp av rivningarna.

När rivningarna tog fart på allvar i slutet av 1950-talet var det många som gick ut på luncherna. Folk ställde sig vid ramperna och tittade på när husen revs.

– Jag sprang ut varje lunch för att titta på vansinnet. Med min nya Leica-kamera började jag 1960 att fotografera människor som stod där med tomma blickar.

Det var så tyst i stan, ingen sa något. Den första tiden verkade de fascinerade, men sedan mest sammanbitna, minns Roland Schröder.

När vi bladdrar bland Rolands bilder syns det att många hade väldigt risiga fasader.

– Ja, politikerna hade nog klart för sig att det skulle rivas redan före andra världskriget. Så under många år gjordes det inga renoveringar och allt fick förfalla, säger Roland Schröder.

Samtidigt som Roland stod där och fotograferade 1960 hade Holger Joné helt andra uppgifter inte långt därifrån. Han var nämligen i full färd med att bygga den femte och sista Hötorgetsskrapan, närmast Sergels torg.

– Det var verkligen en häftig tid. Hötorgetshuset kallades för "de fem trumpetstötarna" och det kändes som en ära att få vara med. Men groparna var förstås uppsvedväckande och blev kvar länge. Utländska turister

Holger Joné och Roland Schröder vid Kulturhuset. Båda är glada att de passade på att ta bilder när city förändrades. Foto: Holger Joné, Roland Schröder, Joakim Ståhl

En av de italienska gästarbetarna under bygget av den femte Hötorgsskrapan, eller "de fem trumpetstötarna" som de kallades. Bygget av de fem 72 meter höga skyskraporna avslutades 1966. Foto: Holger Joné

Då och nu. Den så kallade Hamngatsbacken har grävts bort och Malmstillnadsgatan går på en bro på samma höjd som toppen av Hamngatan låg på 1960-talet. Foto: Roland Schröder, Joakim Ståhl

kunde fråga vilka det var som hade bombat Sverige under kriget.

– Jag såg också till att fotografera en del, vilket jag är glad för i dag. Bilderna finns kvar på väggarna i ett rum här inne än i dag, säger Holger Joné när vi har slagit oss ner med varsin kopp kaffe på Mr Espresso längst ner i just detta hus.

Roland Schröder biter i sin vaniljcanoli och medger att han också gillar Hötorgshusen.

– Ja, jag har vant mig vid Sergels torg. Sedan är det ju bra att folk kan sitta här och njuta under lunchen, säger han och pekar ut genom fönstret mot bänkarna där människor sitter och solar framför fontänen.

De bredare trottoarerna längs Klarabergsgatan är också något som båda gillar – att det nästan har blivit som en gågata. När vi blickar bort mot Hamngatan ser vi också en nyhet som är på väg. Hösten 2020 kommer Sergelhuset vara helt klart men redan nu syns en ny fasad på huset där SEB tidigare hade sitt jättekontor.

Högst upp ska det bli en stor publik takterrass med utsikt över stora delar av stan. På terrassen, som ligger i höjd med NK-klockan, kommer det även finnas en restaurang som ska drivas av

Stureplansgruppen. Dessutom ska företaget skapa en ny arena för konserter, galor med mera i huset. Vilka butiker som kommer finnas mot Sveavägen är ännu inte klart. Planerna på ett hotell har dock skrotats.

– Det känns som förbättringar, men jag tror ändå att Sergels torg kommer förbli rätt tomt och kallt på kvällen. Så jättevackert är det ju inte, även om jag verkligen gillar Hötorgshusen – och förstås Kulturhuset. Det är ju väldigt fint och bra med all sin verksamhet, säger Holger Joné. ■

→ Svd.se

Har du en egen historia om Klarakvarteren?

■ Har någon av er läsare bilder eller en historia från hur livet var i Klarakvarteren före rivningarna? Eller kanske finns en historia som en släkting har berättat? Mejla gärna till mittstockholm@svd.se.

■ Drygt 500 läsare mejlade in rätt lösning på Stockholmsgåtan. Klara Forsell var allra snabbast. Ta del av fina läsarhistorier på Svd.se/om/mitt-stockholm